

Opgave 1. Publiek of privaat 1 AM

Investerings in publiek kapitaal zijn belangrijk voor de ontwikkeling van de economie op zowel de korte als de lange termijn. Toch zijn landen die getroffen worden door een economische crisis, geneigd om te besparen op investeringen. Een economische crisis kan daarmee leiden tot lagere economische groei op de lange termijn.

Bron 1. Ontwikkeling investeringen publiek kapitaal (gegevens DNB).

De afgelopen twee decennia zijn de overheidsinvesteringen in diverse landen van het eurogebied onvoldoende geweest om een afname van de publieke kapitaalgoederenvoorraad tegen te gaan. In tegenstelling tot in andere noordelijke lidstaten zijn de kwaliteit en omvang van de Nederlandse publieke kapitaalgoederenvoorraad aardig op peil gebleven. Voor landen die hun overheidsfinanciën op orde hebben, is het een relatief gunstig moment om te investeren.

Publieke investeringen, publiek kapitaal en productie

Onder invloed van de crisis hebben veel Europese landen de afgelopen jaren flink gesneden in het budget voor overheidsinvesteringen. Terwijl de totale overheidsuitgaven in het eurogebied de afgelopen jaren gemiddeld genomen nog toenamen, liepen de nominale bruto overheidsinvesteringen tussen 2009 en 2014 terug met bijna 20%. In landen als Spanje en Portugal halveerde het budget voor overheidsinvesteringen zelfs. Diverse economisch adviseurs en beleidsmakers pleiten dan ook voor het opvoeren van de overheidsinvesteringen.

Overheidsinvesteringen zijn relevant voor de bbp-groei op korte termijn vanwege hun positieve effect op de macro-economische vraag. Maar minstens zo belangrijk is dat publieke investeringen de publieke kapitaalgoederenvoorraad (PKG) vergroten. Fysiek publiek kapitaal, zoals wegen en schoolgebouwen, draagt op verschillende manieren bij aan het economisch potentieel van een land. Bijvoorbeeld door het verlagen van transportkosten, het faciliteren van kennisuitwisseling of het garanderen van een veilige fysieke omgeving. Bom en Ligthart (2014) concluderen op basis van een meta-analyse dat een toename van de PKG met 1% op lange termijn tot circa 0,12% meer private (d.w.z. niet door de overheid verrichte) productie leidt.

<https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archieef/dnbulletin-2015/dnb325463.jsp>

Bestudeer bovenstaande bron en maak daarna onderstaande vragen.

1. Wat is het verschil tussen privaat kapitaal en publiek kapitaal.
Privaat kapitaal is vermogen dat is geïnvesteerd door particuliere eigenaren van kapitaal.
Publiek kapitaal is vermogen dat is geïnvesteerd door de overheid.
2. Leg met behulp van de bron uit dat investeringen in privaat kapitaal gestimuleerd worden door voldoende investeringen in publiek kapitaal.
Iedere 1% groei van het publiek kapitaal leidt tot 0,12% groei van het geïnvesteerde private kapitaal. Dat kan verklaard worden uit het feit dat investeringen van de overheid in bijvoorbeeld infrastructuur, een daling

hebben op de vervoerskosten van bedrijven waardoor ze bereid zijn te investeren in meer productiecapaciteit omdat bedrijven lonend kunnen concurreren.

3. Bereken de elasticiteit van de investeringen in publiek kapitaal op de private productie.

$$0,12/1 = +0,12$$

4. Leg uit hoe meer overheidsinvesteringen zullen leiden tot hogere belastinginkomsten (inverdieneffect).

Bij het inverdieneffect verdient de overheid een deel van haar investeringen of uitgaven terug door hogere belastinginkomsten omdat bedrijven of burgers meer inkomen verdienen.

Als de overheid bijvoorbeeld investeert in infrastructuur, waardoor meer bedrijven zich in Nederland vestigen en de winsten van bedrijven toenemen, vloeit een deel van de extra winst als belasting terug naar de overheid.